

ЕЛЕКТРОНІЗАЦІЯ СУДОЧИНСТВА: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО СУДУ В УКРАЇНІ У СВІТЛІ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

ELECTRONICIZATION OF THE JUDICIARY: THE CURRENT STATE AND GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF THE ELECTRONIC COURT IN UKRAINE IN THE LIGHT OF THE CIVIL PROCESS

Щербак С.В., к.ю.н.,
доцент кафедри адміністративного та інформаційного права
Сумський національний аграрний університет

Кожевнікова А.В., аспірантка кафедри адміністративного та інформаційного права
Сумський національний аграрний університет

Стаття присвячена дослідженню сучасного стану та орієнтирів розвитку електронного суду в Україні через призму цивільного процесу. Здійснено аналіз генези електронного судочинства та функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, починаючи з часу його законодавчого унормування до ЦПК України, тобто з 2017 року і по даний час, процесу формування функціоналів Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи тощо. Обґрунтовано, що законодавча регламентація ЄСІТС лише започаткувала розробку та запуск нового програмного забезпечення у судах, однак практичне втілення проекту електронного суду виявилось більш складним, а тому через різні обставини у повноцінному режимі система поки не запрацювала. Запропоновано вживати низку понять, що уособлюють електронне судочинство, а саме електронна справа, електронні докази, електронний розгляд справи, електронне судові рішення та, нарешті, електронний суд, узагальнюючий термін «електронізація» судочинства, під якою слід розуміти існуючу тенденцію (яка здатна перерости у закономірність), що полягає у значному розширенні застосування електронних технологій у цивільному судочинстві. Обґрунтовано необхідність заміни назви підсистеми ЄСІТС «Електронний суд» з огляду на стале сприйняття терміну «електронний суд» не лише пересічними громадянами, але й юридичною спільнотою у більш широкому форматі, як всієї системи електронного судочинства загалом. Зроблено висновок про потребу переосмислення філософії правосуддя, що у контексті загальної тенденції сервісної держави зміщується у площину, де суд є надавачем послуг, а учасники справи (користувачі ЄСІТС) – їх споживачами. Висвітлено питання визначення орієнтованості програми, що традиційно притаманне будь-якому державному органу, з урахуванням внутрішніх та зовнішніх користувачів. Окреслено орієнтири подальшого розвитку електронного суду, та зроблено висновок, що на сучасному етапі розробки ЄСІТС не вдалося сформулювати чітке уявлення про те, яким буде електронне судочинство найближчим часом, а тому наразі стоїть питання вибору стратегічного завдання: модернізація та розширення функціональності існуючої моделі електронного суду чи більш глобальне – здійснення цифрової трансформації правосуддя, зумовлене пошуком нової, більш ефективної, моделі електронного судочинства, основою якої мають стати елементи, запозичені з найбільш успішних механізмів електронного судочинства розвинених країн. Висвітлено проблемні питання існуючої моделі електронного судочинства, зокрема функціонування централізованого модулю авторозподілу; запровадження підсистеми «Електронний суд» та «Електронний кабінет» в Київському апеляційному судді; об'єднання усіх судових програм документообігу в Єдину підсистему документообігу та збереження даних у централізованому файловому сховищі. Зроблені пропозиції, спрямовані на удосконалення та модернізацію функціоналів Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи.

Ключові слова: електронізація судочинства, електронні технології, електронний суд, Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система, цивільне судочинство.

The article is devoted to the study of the current state and guidelines for the development of the electronic court in Ukraine through the prism of the civil process. An analysis of the genesis of electronic justice and the functioning of the Unified Judicial Information and Telecommunication System was carried out, starting from the time of its legislative standardization to the Civil Code of Ukraine, i.e. from 2017 to the present, the process of forming the functions of the Unified Judicial Information and Telecommunication System, etc. It is substantiated that the legislative regulation of EUITS only initiated the development and launch of new software in courts, however, the practical implementation of the electronic court project turned out to be more difficult, and therefore, due to various circumstances, the system has not yet been fully operational. It is proposed to use a number of concepts that embody electronic judicial proceedings, namely electronic case, electronic evidence, electronic case proceedings, electronic court decision and, finally, electronic court, generalizing the term «electronicization» of judicial proceedings, which should be understood as an existing trend (which can develop into regularity), which consists in the significant expansion of the use of electronic technologies in civil proceedings. The need to change the name of the ECITS subsystem «Electronic court» is substantiated in view of the constant perception of the term «electronic court» not only by ordinary citizens, but also by the legal community in a wider format, as the entire system of electronic justice in general. A conclusion was made about the need to rethink the philosophy of justice, which, in the context of the general trend of the service state, is shifting to the plane where the court is the provider of services, and the participants in the case (USITS users) are their consumers. The question of determining the orientation of the program, which is traditionally inherent to any state body, taking into account internal and external users, is highlighted. The orientations for the further development of the electronic court are outlined, and it is concluded that at the current stage of the development of ECITS, it was not possible to form a clear idea of what the electronic court will be like in the near future, and therefore the question of choosing a strategic task: modernization and expansion of the functionality of the existing model of the electronic court or more global – implementation of the digital transformation of justice, due to the search for a new, more effective, model of electronic justice, the basis of which should be elements borrowed from the most successful electronic justice mechanisms of developed countries. Problematic issues of the existing model of electronic justice are highlighted, in particular the functioning of the centralized auto-distribution module; introduction of the «Electronic Court» and «Electronic Cabinet» subsystems in the Kyiv Court of Appeal; unification of all judicial document processing programs into the Unified document processing subsystem and data storage in a centralized file storage. Proposals aimed at improving and modernizing the functions of the Unified Judicial Information and Telecommunication System were made.

Key words: electronicization of judicial proceedings, electronic technologies, electronic court, Unified judicial information and telecommunication system, civil proceedings.

Постановка проблеми. Міжнародний досвід використання інформаційно-телекомунікаційних технологій у судочинстві налічує різні концепції побудови електро-

нного судочинства, яке в тій чи іншій формі існує у переважній більшості країн. Генеза електронного судочинства простежується таким чином: «зазвичай, починається з від-

криття онлайн доступу до джерел законів, баз даних, прецедентів, запуску пошукових систем, формування стандартних шаблонів процесуальних документів, відкриття онлайн доступу інформації про дату і час засідання, організації внутрішнього документообігу в суді та, на кінець, робляться спроби інтеграції електронних систем, а в ідеалі – відбувається судочинство у повністю віддаленому доступі» [1, с. 5–6].

У вітчизняній правовій науці «електронний суд» вважають феноменом інформаційного суспільства [2, с. 4] та сучасним трендом [3], з чим неможливо не погодитись, адже електронне судочинство на сьогодні є одним із найпріоритетніших як у контексті підвищення ефективності судової системи, так і в контексті вдосконалення державного устрою загалом.

Втілення ідеї «електронного суду» в українське законодавство відбулося при масштабному оновленні процесуальних кодексів у 2017 році [4], що у контексті цивільного судочинства ознаменувалося нормативним закріпленням положень щодо Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи України у окремій статті ЦПК України (ст. 14 цього Кодексу). Натомість, законодавча регламентація ЄСІТС лише започаткувала розробку та запуск нового програмного забезпечення у судах, однак практичне втілення проекту електронного суду виявилось більш складним та триває й дотепер.

Під час визначення проблем електронного суду не можна обійти увагою питання потреби переосмислення філософії правосуддя, що у контексті загальної тенденції сервісної держави зміщується у площину, де суд є надавачем послуг, а учасники справи (у досліджуваному аспекті – користувачі ЄСІТС) – їх споживачами.

Особливе місце при впровадженні ЄСІТС займає визначення орієнтованості програми, що традиційно притаманне будь-якому державному органу, адже її користувачами стали не лише суд та працівники апарату суду, але й учасники справи, у переважній більшості сторони по цивільній справі та їх представники-адвокати, за таких обставин інструменти електронної комунікації та електронного документообігу не можуть розглядатися як базові у контексті перспективу розвитку електронного судочинства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми генези, сучасного стану електронного судочинства та функціонування ЄСІТС, фіксування процесу та відеоконференцз'язку висвітлюються в роботах вітчизняних науковців, серед яких О.О. Берназюк, О.В. Бринцев, М.О. Гетманцев, Н.Ю. Голубєва, К.Б. Дрогюк, О.В. Кібенко, С.А. Чванкін. Втім, обрана проблематика є найактуалізованою, зважаючи на активний період просування електронного судочинства та вагомість впровадження інформаційних технологій в діяльність судів для правників, суспільства, держави та її інституцій, у зв'язку з чим потребує подальшого опрацювання на доктринальному рівні.

Виклад основного матеріалу. Формулюванню самих модулів (функціоналів), з яких буде складатися ЄСІТС, передувало викладення у загальних рисах функцій ЄСІТС, окреслених у ст. 15-1 Закону України «Про судові стріми та статус судів» (2016) та пізніше продубльованих у «Положенні про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) ЄСІТС» (2021).

Тобто на початковому етапі йшлося про структуру ЄСІТС як сукупність (єдність) взаємопов'язаних підсистем (модулів), що об'єднує різні інформаційні технології та платформи, які на той час вже забезпечували здійснення правосуддя та виконували інші допоміжні функції, а також про створення нових сервісів. До складу ЄСІТС мали ввійти Єдиний державний реєстр судових рішень, документообіг суду, автоматизований розподіл справ, фіксування судового процесу, участь учасників судового процесу у судовому засіданні в режимі відеоконференції,

єдина централізована база даних судової влади інформаційних ресурсів), а також Єдиний державний реєстр виконавчих документів (створення якого було заплановано).

У сутнісному вимірі проєкт зі створення ЄСІТС зводився лише до оцифрування, тобто переведення в електронну форму всіх наявних процесів, за якого всі сформовані функціонали ЄСІТС мали запрацювати одночасно, а замість паперових справ та паперових рішень мали б бути електронні. Для процесу це означало втілення в існуючу традиційну процесуальну форму окремих елементів електронного судочинства.

Після проведення першого аудиту ЄСІТС, у 2019 році стало зрозумілим, що задум одночасного запуску всіх модулів (функціоналів) ЄСІТС та відразу у всіх судах не спрацював, а тому у 2021 році держава перейшла на поетапність запровадження ЄСІТС [5], відтермінувавши початок функціонування ЄСІТС, натомість в експлуатацію були введені лише її окремі модулі [6].

Таким чином, охоплення функціоналів ЄСІТС збулося до трьох базових – першою у тестовому режимі запрацювала підсистема «Електронний суд», починаючи з 01.01.2019 року, а повноцінно – з 05.10.2021 року та водночас почали офіційно функціонувати ще два – підсистема «Електронний кабінет» та модуль відеоконференцз'язку.

Поняття Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС) сформульоване у «Положенні про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) ЄСІТС» (2021) як сукупність інформаційних та телекомунікаційних підсистем (модулів), які забезпечують автоматизацію визначених законодавством та цим Положенням процесів діяльності судів, органів та установ в системі правосуддя, включаючи документообіг, автоматизований розподіл справ, обмін документами між судом та учасниками судового процесу, фіксування судового процесу та участь учасників судового процесу у судовому засіданні в режимі відеоконференції, складання оперативної та аналітичної звітності, надання інформаційної допомоги суддям, а також автоматизацію процесів, які забезпечують фінансові, майнові, організаційні, кадрові, інформаційно-телекомунікаційні та інші потреби користувачів ЄСІТС.

У більш чіткому вигляді архітектура модулів ЄСІТС прописана у Концепції Програми інформатизації місцевих та апеляційних судів і проекту побудови Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС) на 2022-2024 роки [7], де у таблиці наведено перелік 17 функціоналів ЄСІТС, з яких: підсистеми («Електронний кабінет», «Електронний суд», електронного документообігу, управління персоналом та фінансово-господарської діяльності, «Суддівське досьє»), автоматизованого розподілу справ, «Контакт-центр судової влади», «Електронний архів», «Судова практика», аналітики, статистики, планування, звітності, «Відкриті набори даних»), модулі (фіксування засідань технічними засобами, забезпечення відеотрансляції та відеоконференцз'язку, автоматизованої взаємодії з іншими автоматизованими системами, «Управління інформаційною безпекою та доступом») та інші функціонали (веб-портал Судова влада України, Єдиний державний реєстр судових рішень (ЄДРСР), Єдиний державний реєстр виконавчих документів (ЄДРВД) тощо.

Констатуємо, що серед низки існуючих проблем електронного судочинства на сьогодні найбільш вразливою називають дисонанс інформаційних технологій та процесуальних правил, що не дає можливості вітчизняному судочинству зробити перехід на якісно новий інформаційно-технологічний рівень [2, с. 20].

Тут слід згадати, що сфера правосуддя закономірно залишається найбільш консервативною, де вік основних норм налічує десятки років, а вік основних принципів – десятки сторіч. Гарно ілюструє сумнівність ефективності введення електронного суду без зміни існуючих процедур судочинства О.В. Бринцев, так, автор зазначає, що «це все

одно, що гужовий транспорт оснастити новітніми засобами супутникової навігації, або стрілецький лук оснастити лазерним прицілом. Це незначно прискорить перший і не багато додасть ефективності другому» [8, с. 316].

Наведемо цікавий приклад використання сучасних інформаційних технологій у практичній діяльності. Так, розглядаючи касаційну скаргу відповідача у цивільній справі про поділ майна подружжя, в якій апеляційний суд скасувавши рішення суду першої інстанції, здійснив поділ майна, визнавши право власності на житловий будинок, що був придбаний відповідачем у період шлюбу та в якому зареєстровані сторони по справі, за позивачкою, колега суддів Касаційного цивільного суду Верховного Суду з посиланням на номер справи у Єдиному реєстрі судових рішень, мотивувала своє рішення тим, що у іншій цивільній справі про встановлення факту проживання чоловіка та жінки без реєстрації шлюбу, визнання майна спільною власністю та поділ спільного майна відповідач стверджував, що в період непроживання у спірному будинку проживав без реєстрації шлюбу з іншою жінкою. При цьому Верховний Суд керувався ч. 3 ст. 6 Закону України «Про доступ до судових рішень» – суд при здійсненні судочинства може використовувати лише текст судового рішення, який опубліковано офіційно або внесено до Єдиного державного реєстру судових рішень [9].

Зауважимо, що в матеріалах справи рішення суду з іншої цивільної справи не було, ні судом першої, ні апеляційним судом воно не досліджувалося, тобто суд на рівні касаційної інстанції з власної ініціативи з використанням інформаційних ресурсів відшукав це судово рішення, дослідив його та надав йому оцінку, що вплинуло на остаточний висновок суду. При цьому звернімо увагу, що для суду не мало жодного значення, що у встановленні факту проживання чоловіка та жінки без реєстрації шлюбу у іншій справі відповідачеві було відмовлено, тобто його ствердження не призвело до встановлення факту, що має юридичне значення, а також що рішення суду по справі про встановлення факту спільного проживання чоловіка та жінки однією сім'єю набрало законної сили вже під час перебування справи у провадженні Верховного Суду, а тому учасники справи навіть за їх бажання, не могли надати його у матеріали справи.

Подібний підхід виглядає доволі дискусійним, перш за все у контексті прояву ініціативи суду у процесі доказування, так і щодо дотримання низки принципів цивільного процесу, а це наглядно показує, що вже на сьогодні навряд чи правильно обмежувати тлумачення електронного суду як допоміжного до правосуддя інструментарію у контексті «технологічного елемента судоустрою чи продукту, який не впливає на сутність судочинства, а електронні технології лише дозволяють автоматизувати і реалізувати інститути процесу без паперу, поштових конвертів та особистої присутності у залі судових засідань» [10].

Окреслюючи орієнтири подальшого розвитку електронного суду, варто враховувати, що на сучасному етапі розробки ЄСІТС не вдалося сформувати чітке уявлення про те, яким буде електронне судочинство найближчим часом, а тому наразі стоїть питання вибору стратегічного завдання: модернізація та розширення функціональності існуючої моделі електронного суду чи більш глобальне – здійснення цифрової трансформації правосуддя, зумовлене пошуком нової, більш ефективної, моделі електронного судочинства.

Доволі еволюційний шлях діджиталізації правосуддя пропонується суддею Касаційного господарського суду Верховного Суду О. Кібенко, що свідчить про трансформацію правосуддя – це створення повноцінного онлайн-суду, зручного і зрозумілого кожній людині суду у смартфоні, який у режимі 24/7 забезпечить справжній доступ до суду під час війни, а також значну економію коштів в умовах жорсткого бюджетного дефіциту [11].

Онлайн-суди потребують поглибленого аналізу, адже перехід суду на розгляд справи у електронній формі без формування паперової справи та без підписання паперового рішення, дистанційність або письмовий розгляд справи без судового засідання, неодмінно призведуть до зміни форми процесу, тобто необхідності формування нової моделі електронного правосуддя, що має супроводжуватися й корінним оновленням процесуального законодавства.

Підґрунтям для цього має стати концептуальна перебудова усталеної процесуальної традиції, а не пристосування нових інформаційних технологій до існуючих процесуальних норм, що в сучасних умовах є скоріше перспективами на майбутнє.

Основою такої моделі мають стати елементи, запозичені з найбільш успішних механізмів електронного судочинства розвинених країн. Для створення та подальшого повноцінного впровадження такої електронної системи в структуру вітчизняного судочинства необхідно виконання кількох важливих критеріїв. Наприклад, слід проводити незалежний конкурсний відбір між такими системами, щоб вибрати найкращу. Також важливо, щоб майбутня українська електронна система судочинства була корисною та високоефективною [12].

Розглядаючи аспект врахування інтересів користувачів функціоналами ЄСІТС, насамперед, її зручності, звернімо увагу, що здійснено акцент на орієнтованості програми на правників, а не на пересічних людей, за якої сторона, яка самостійно вирішує взяти участь у такому процесі без адвоката (офлайн чи онлайн), заздалегідь опиняється у програтій ситуації [11].

Подібні критичні перестороги можуть бути сприйняті лише щодо тих цивільних справ, які є нескладними та не потребують юридичних знань. Роль адвоката у цивільній справі є недооціненою, особливо в умовах нових правил доказування, встановлених ЦПК України, адже збір доказів та складання процесуальних документів – починаючи від позовної заяви, здебільшого у судовій практиці здійснюється не позивачем чи відповідачем по справі, а адвокатом, рівень складності цивільної справи постійно зумовлює відповідний рівень знань, досвід адвокатської діяльності, навички написання, вивчення судової практики розгляду даної категорії цивільної справи, враховуючи правові висновки Верховного Суду, що спрямовано на отримання результату роботи – отримання рішення суду, ухваленого на користь клієнта.

Попри за все, підсистеми «Електронний суд» та «Електронний кабінет», які забезпечують комунікацію учасників процесів та їх представників із судом через електронний кабінет, все ще є недосконалими та не орієнтованими на споживача. Так, користувачі програми скаргатимуться на незручний дизайн, численні «баги» (постійні проблеми з входом у кабінет, «зникнення» справ із кабінету, відсутність важливої інформації щодо відправлених документів чи статусу справи з незрозумілих причин). Численні технічні проблеми та збої виникають і під час проведення відеоконференцій.

З появою електронного суду видозмінено й термінологічний апарат судочинства, зокрема, у царину процесу впроваджено термін «послуги електронного правосуддя», перелік яких наводиться у Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки [12], як-то створення в судах інформаційних систем електронного менеджменту, зокрема введення повноцінних електронних систем, у тому числі системи електронного документообігу, та відстеження справ (до вищих інстанцій), електронних повідомлень, електронних викликів, електронного розгляду справ (у деяких випадках), електронних платежів, аудіо– та відеофіксації засідань, інформаційної системи внутрішньої бази даних, інформаційної системи законодавчої бази даних, удоско-

налення системи забезпечення рівного та неупередженого розподілу справ між суддями, зокрема, визначення судді та (або) складу колегії суддів на всіх стадіях судового провадження;

Розглядаючи концепт модернізації існуючої моделі електронного суду, з метою удосконалення модулів ЄСІТС, можна окреслити невирішені проблемні питання, що стосуються впровадження електронного суду:

- функціонування централізованого модулю авторозподілу;
- запровадження підсистем «Електронний суд» та «Електронний кабінет» в Київському апеляційному суді;
- об'єднання усіх судових програм документообігу в Єдину підсистему документообігу.

По-перше, зауважимо, що жоден суд загальної юрисдикції не підключений до централізованого модулю авторозподілу.

Розділ IV «Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи» [6] передбачає особливості автоматизованого розподілу справ, суть якого полягає у здійсненні автоматизованого розподілу судових справ через новий централізований модуль авторозподілу та який встановлює правила розподілу судових справ між суддями, повноваження зборів суддів щодо здійснення автоматизованого розподілу тощо.

Норми зазначеного Положення в частині автоматизованого розподілу судових справ мали набрати чинності з 1 березня 2023 року, однак через повідомлення судів щодо наявності кадрових та технічних причин, що унеможливають здійснення автоматизованого розподілу судових справ програмне забезпечення автоматизованої системи документообігу суду допрацьовується.

Для удосконалення діючої підсистеми автоматизованого розподілу судових справ з метою уникнення несанкціонованого втручання у розподіл судових справ вважаємо за доцільне розробку та запровадження Єдиної підсистеми централізованого авторозподілу ЄСІТС між судами усіх інстанцій на централізованому рівні замість локального автоматизованого розподілу судових справ.

По-друге, Київський апеляційний суд – єдиний суд, який не підключений до підсистеми «Електронний суд». Таке явище обмежує здійснення обміну документами та інформацією в електронній формі між Київським апеляційним судом, судами перших інстанцій та Верховним Судом, іншими органами системи правосуддя та учасниками судового процесу.

У Київському апеляційному судді використовується Автоматизована система електронного документообігу «Апеляція» (далі – АСЕД «Апеляція») [13]. На відміну від Київського апеляційного суду, у місцевих загальних та апеляційних загальних судах використовується комп'ютерна програма «Д-3» (далі – КП «Д-3»), а в місцевих та апеляційних господарських та адміністративних судах використовується комп'ютерна програма «Д-СС» (далі – КП «Д-СС»). У свою чергу, Верховний Суд використовує комп'ютерну програму «Сервіс підтримки діловодства» (далі – КП «СПД»). Майнові права інтелектуальної власності на КП «Д-3», КП «ДСС» та КП «СПД» належать виключно Державному підприємству «Інформаційні судові системи», майнові права інтелектуальної власності на АСЕД «Апеляція» належать ДП «Центр судових сервісів».

До сфери управління Державної судової адміністрації України (далі – ДСА України) входять Державне підприємство «Центр судових сервісів» та Державне підприємство «Інформаційні судові системи». Основна відмінність між ними полягає у тому, що Державне підприємство «Інформаційні судові системи» відповідає за інформаційно-технічне забезпечення внутрішнього користувача (працівники апарату суду), а Державне підприємство

«Центр судових сервісів» має на меті надання інформаційно-технологічних послуг зовнішньому користувачеві (учасникам судового процесу).

З метою усунення вищевказаної прогалини, пропонуємо розробити та запровадити Єдину підсистему документообігу ЄСІТС, яка завдяки використанню сучасних хмарних технологій буде спроможна поєднати між собою одночасний процес упорядкування, узгодження і об'єднання структур і функцій у цілісному використанні КП «Д-3», КП «ДСС», КП «СПД» та АСЕД «Апеляція».

Таким чином, створивши Єдину підсистему документообігу ЄСІТС буде можливість підключити функціонал Київського апеляційного суду до ЄСІТС, що у свою чергу вирішить і третє проблемне питання – об'єднання усіх судових програм документообігу в Єдину підсистему документообігу судів України.

Повне фіксування судового засідання здійснюється у підсистемі відеоконференцзв'язку, де секретар судового засідання проводить як фіксування судових засідань, які проводяться як в режимі відеоконференції, так і тих судових засідань, що проводяться без застосування режиму відеоконференції. Технічний запис судового засідання при цьому автоматично зберігається у централізованому файловому сховищі. Зберігання даних в централізованому файловому сховищі має переваги над зберіганням даних у централізованому файловому сховищі конкретного суду. Але така технологія не є досконалою, оскільки містить також ризики впливу кібератак та несанкціонованого впливу. Вважаємо за доцільне запропонувати застосовувати надійну та сучасну, стабільну та безпечну хмарну технологію для зберігання даних. Збереження даних окремих підсистем Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи в судовому файловому сховищі за допомогою використання хмарних технологій забезпечить інформаційну безпеку та захист від втручання й несанкціонованого доступу та становлять перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Висновки. Цифрова епоха породжує все більше проникнення електронних технологій у суспільні відносини, забезпечивши появу нових електронних ресурсів серед яких такі, як цифрові платформи, чат-боти, самонавчальні програми штучного інтелекту, технології Інтернету речей та багато інших; та створивши нові види послуг, зокрема послуги електронного судочинства.

Функціонування електронної системи судочинства відіграє ключову роль у «поєднанні процесу та технологій» у симбіоз, де з одного боку, технології здатні значно покращити здійснення судочинства, а правосуддя, з іншого боку, є своєрідною платформою для високотехнологічних досягнень з метою їх практичного застосування. При цьому електронні технології мають використовуватися у правосудді як інструмент вчинення процесуальних дій.

Опанування низки понять, що уособлюють електронне судочинство, основні з яких електронна справа, електронні докази, електронний розгляд справи, електронне судове рішення та, нарешті, електронний суд, дозволяє вести мову про використання узагальноючого терміну «електронізація» судочинства, під якою слід розуміти існуючу тенденцію (яка здатна перерости у закономірність), що полягає у значному розширенні застосування електронних технологій у цивільному судочинстві.

Надаючи оцінку назви підсистеми ЄСІТС «Електронний суд», зауважимо на її невдалість, адже (як і у контексті даної статті) цей термін є багатограним, охоплює різні технології, що застосовуються в судочинстві, та таким чином значно виходить за межі його розуміння виключно як одного із функціоналів ЄСІТС. Враховуючи сприйняття терміну «електронний суд» не лише пересічними громадянами, але й юридичною спільнотою як всієї системи

електронного судочинства загалом, його назва потребує заміни. Таким чином зніметься й існуюча в процесуальній науці дилема вузького та широкого розуміння електронного суду.

Пошук моделі електронного судочинства в Україні триває, втім, слід сподіватися на обрання такої моделі, яка має бути зручною як для внутрішніх, так і для зовнішніх користувачів, а також ефективною для цивільного процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голубєва Н.Ю. Електронне судочинство: міжнародний досвід: монографія. Одеса: Фенікс, 2020. 204 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/14039>
2. Бринцев О.В. «Електронний суд» в Україні. Досвід та перспективи : монографія. Х.: Право, 2016. 72 с. URL: <https://hr.arbitr.gov.ua/userfiles/brincev07122016.pdf>
3. Кравцов С.О., Правник С.О., Мошура Л.В. Електронне судочинство як сучасний тренд. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 4. С. 224–228.
4. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів. Закон України від 03.10.2017 року № 2147-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147-19/ed20171003#Text>
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи Закон України від 27.04.2021 року № 1416-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1416-20#Text>
6. Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, затверджене рішенням Вищої ради правосуддя від 17.08.2021 року № 1845/0/15-21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1845910-21#Text>
7. Концепція Програми інформатизації місцевих та апеляційних судів і проекту побудови Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС) на 2022–2024 роки, прийнята ДСА України 01.01.2022 року. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001750-22#Text>
8. Постанова Верховного Суду від 15.02.2023 року справа № 587/275/21 провадження № 61-11331св22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>
9. Бринцев О.В. Правове регулювання відносин у мережі Інтернет : монографія. за ред. С.В. Глібка, К.В. Єфремової. Харків: Право, 2016. 360 с.
10. Марченко В.Б. Щодо правового визначення «електронного суду». *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 9. С. 549–551.
11. Кібенко О. Майбутнє онлайн-судів в Україні: оцифровування наявних процесів чи цифрова трансформація правосуддя? *Юридична газета online*. від 17.03.2023 року. URL: <https://jur-gazeta.com/dumka-eksperta/maybutne-onlainsudiv-v-ukrayini-ocifrovuvannya-nayavnih-procesiv-chi-cifrova-transformaciya-pravosud.html>
12. Holovko O.M., Aristova I.V., Shulhin V.V., Sobakar A.O. Perspectives of electronic judicial proceedings' development: international experience and possibilities of its application in Ukraine. *Cuestiones politicas/ Vol. 39 № 70 (2021): 66–79. (Web of Science)*
13. Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки, затвердженої Указом Президента від 20 травня 2015 р. № 276/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276/2015#Text>
14. Засади використання автоматизованої системи документообігу Київського апеляційного суду: Рішення зборів суддів Київського апеляційного суду № 2 від 5 лютого 2021 року. URL: <https://www.kas.gov.ua/?p=16364> (дата звернення: 01.03.2023).